C/2025/6697

12.12.2025.

MIŠLJENJE EUROPSKE SREDIŠNJE BANKE

od 7. studenoga 2025.

o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Programa razmjene, pomoći i osposobljavanja za zaštitu eura od krivotvorenja za razdoblje 2028. – 2034. (program „Periklo V”) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2021/840

(CON/2025/34)

(C/2025/6697)

Uvod i pravna osnova

Europska središnja banka (ESB) zaprimila je 8. i 15. listopada 2025. zahtjev Vijeća Europske unije i Europskog parlamenta za davanje mišljenja o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Programa razmjene, pomoći i osposobljavanja za zaštitu eura od krivotvorenja za razdoblje 2028. – 2034. (program „Periklo V”) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2021/840 ([1]) (dalje u tekstu: „Prijedlog uredbe”).

Nadležnost ESB-a za davanje mišljenja temelji se na članku 133. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, u skladu s kojim, ne dovodeći u pitanje ovlasti ESB-a, Europski parlament i Vijeće utvrđuju mjere potrebne za uporabu eura kao jedinstvene valute, nakon savjetovanja s ESB-om. Upravno vijeće donijelo je ovo mišljenje u skladu s prvom rečenicom članka 17. stavka 5. Poslovnika Europske središnje banke.

1. Opće napomene

1.1. ESB napominje da će Prijedlog uredbe zamijeniti postojeći program „Periklo IV” za razdoblje 2021. – 2027., koji je uspostavljen Uredbom (EU) 2021/840 Europskog parlamenta i Vijeća ([2]). Program Periklo V primjenjivat će se od 2028. do 2034.

1.2. ESB ponovno naglašava svoje stajalište da je program Periklo koristan doprinos aktivnosti koje već provode ESB, Europol i nacionalna tijela u borbi protiv krivotvorenja novčanica i kovanica eura ([3]). ESB je uvjeren da će program Periklo V nastaviti doprinositi očuvanju integriteta novčanica i kovanica eura te suzbijanju svih potencijalnih prijetnji uporabe eura kao jedinstvene valute.

1.3. ESB naglašava svoje aktivno sudjelovanje u borbi protiv krivotvorenja. Posebno, ESB izrađuje dizajn novčanica i sigurnosna obilježja za euronovčanice koja omogućavaju široj javnosti i stručnjacima da razlikuju autentične novčanice od krivotvorina i koja djeluju odvraćajuće za krivotvoritelje.

1.4. Prve serija euronovčanica uvedena je 1. siječnja 2002. Novčanice druge serije, tj. serije Europa, uvode se postupno od 2013. Radi pripreme uvođenja novčanica s poboljšanim sigurnosnim obilježjima, ESB i nacionalne središnje banke Eurosustava nude širok izbor informacija proizvođačima uređaja za novčanice i dobavljačima, kao i poslovnim bankama, trgovcima na malo i drugima koji koriste uređaje za novčanice ili rukuju gotovinom na dnevnoj osnovi. Osim toga, ESB osigurava programe osposobljavanja i materijale za osposobljavanje radi dopunjavanja

([1]) COM(2025) 462 final.

([2]) Uredba (EU) 2021/840 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. o uspostavi Programa razmjene, pomoći i osposobljavanja za zaštitu eura od krivotvorenja za razdoblje 2021.–2027. (program „Periklo IV”) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 331/2014 (SL L 186, 27.5.2021, str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/840/oj).

([3]) Vidjeti odjeljak 1. Mišljenja CON/2006/35 Europske središnje banke od 5. srpnja 2006. na zahtjev Vijeća Europske unije o dva prijedloga odluka Vijeća o programu razmjene, pomoći i osposobljavanja za zaštitu eura od krivotvorenja (program „Periklo”) (SL C 163, 14.7.2006., str. 7.), odjeljak 1.1. Mišljenja CON/2012/17 Europske središnje banke od 2. ožujka 2012. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi programa razmjene, pomoći i osposobljavanja za zaštitu eura od krivotvorenja (program „Periklo 2020.”) (SL C 137, 12.5.2012., str. 7.) i odjeljak 1.2. Mišljenja CON/2018/35 Europske središnje banke od 16. kolovoza 2018. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi programa razmjene, pomoći i osposobljavanja za zaštitu eura od krivotvorenja (program „Periklo IV”) (SL C 378, 19.10.2018., str. 2.). Sva mišljenja ESB-a objavljuju se na mrežnim stranicama EUR-Lexa.

osposobljavanja osoba koje profesionalno rukuju gotovinom. Nadalje, informacije o dizajnu i sigurnosnim obilježjima stavljaju se na raspolaganje široj javnosti nakon uvođenja nove serije novčanica. ESB trenutačno priprema novu seriju euronovčanica kako bi osigurao da ostanu sigurne, učinkovite i održive. U tom postupku aktivno sudjeluju i javnost i stručnjaci. Konačnu odluku o temi i dizajnu donijet će Upravno vijeće ESB-a, a o datumu uvođenja nove serije euronovčanica odlučit će se u kasnijoj fazi.

1.5. Osim toga, ESB analizira nove vrste krivotvorina euronovčanica u svom Centru za analizu krivotvorina (CAC) i koristi stečena znanja kako bi bolje savjetovao tijela nadležna za provedbu zakona. CAC koordinira diseminaciju svih poznatih tehničkih i statističkih podataka o krivotvorinama eura svim relevantnim stranama.

1.6. Krivotvoritelji koriste, među ostalim tehnikama, širok raspon računalne opreme i programske podrške za digitalnu obradu slika. Kao odgovor na to, Grupa središnjih banaka za suzbijanje krivotvorina, čiji je ESB član, potiče i koristi tehnologije kao što su sustav za suzbijanje krivotvorina, koji sprječava sakupljanje ili reproduciranje slika zaštićenih novčanica.

1.7. ESB se slaže da je potrebna stalna pozornost kako bi se suzbile nove prijetnje krivotvorenja. ESB stoga pozdravlja činjenicu da je cilj programa Periklo V suzbijanje potencijalnih prijetnji digitalnom euru, ako se izda u budućnosti, kako bi se očuvao integritet valute eura u svim njezinim oblicima. Isto tako, ESB pozdravlja činjenicu da se prijetnje koje predstavlja umjetna inteligencija i istražne mogućnosti koje ona nudi uzimaju u obzir u ciljevima programa. Mjere prihvatljive za financiranje trebale bi obuhvaćati mogući budući razvoj u tim područjima.

2. **Posebne napomene**

2.1. Naslov i članak 1. Prijedloga uredbe trebalo bi proširiti uključivanjem upućivanja na druge potencijalne prijetnje kako bi se obuhvatila nova kretanja, među ostalim u kontekstu budućeg digitalnog eura, u skladu s uvodnom izjavom 12. i člankom 2. stavkom 2. Prijedloga uredbe i Priloga Prijedlogu uredbe.

2.2. U skladu s člankom 7. Prijedloga uredbe, program Periklo V provodi se u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća ([4]), u okviru izravnog upravljanja ili neizravnog upravljanja subjektima iz članka 62. stavka 1. točke (c) te uredbe. Prema obrazloženju uz Prijedlog uredbe, utvrđeno je da je program Periklo V komplementaran i usklađen u odnosu na inicijative ESB-a i Europola. Stoga je od ključne važnosti osigurati dosljednost i izbjeći nepotrebno udvostručavanje s relevantnim mjerama koje poduzimaju drugi nadležni subjekti u vezi s krivotvorenjem novčanica i kovanica, posebno ESB odnosno Europol. Zbog toga bi Komisija, pri provedbi mjera prihvatljivih u okviru programa Periklo V, trebala razmotriti postojeće i planirane aktivnosti ESB-a i Europola koje se odnose na prijetnje jedinstvenoj valuti, kao što su krivotvorenje i povezane prijevare, uključujući proizvodnju i distribuciju krivotvorenih novčanica. To je u skladu s člankom 4. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/840 koji bi se predloženom uredbom stavio izvan snage. ESB potiče Komisiju da u potpunosti iskoristi iskustvo ESB-a u provođenju osposobljavanja i pružanju informacija o euronovčanicama te da osigura da se predloženom uredbom utvrdi potpuna uključenost ESB-a u tom smislu.

2.3. Osim toga, upućivanjem na uspješnu suradnju među dionicima programa Periklo V, ESB ponovno naglašava svoje stajalište da bi bilo korisno ako bi se Komisija povezala s ESB-om i Europolom te ih uključila u odlučivanje o mjerama koje će se financirati u okviru programa Periklo V, a posebno da zajedno ispitaju inicijative. Time bi se izbjeglo moguće udvostručavanje i preklapanja između programa Periklo V, drugih relevantnih programa i aktivnosti osposobljavanja koje provodi ESB ([5]). Takva suradnja također bi olakšala primjenu usklađene strategije

([4]) Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2024. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (SL L, 2024/2509, 26.9.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

([5]) Vidjeti odjeljak 8. Mišljenja CON/2005/22 Europske središnje banke od 21. lipnja 2005. na zahtjev Vijeća Europske unije o dva prijedloga odluka Vijeća o programu razmjene, pomoći i osposobljavanja za zaštitu eura od krivotvorenja (program „Periklo”) (SL C 161, 1.7.2005., str. 11.), odjeljak 2.2. Mišljenja CON/2006/35, odjeljak 2.4. Mišljenja CON/2012/17 i odjeljak 2.2. Mišljenja CON/2018/35.

protiv krivotvorenja eura i povezanih prijevara. Stoga bi trebalo izmijeniti članak 8. stavak 1. Prijedloga uredbe kako bi se osiguralo prethodno savjetovanje Komisije s glavnim uključenim stranama, uključujući ESB i Europol, u odnosu na mjere koje treba poduzeti. Komisija bi trebala dati dovoljno vremena ESB-u da se upozna s dokumentacijom u vezi s mjerama koje treba poduzeti u skladu s člankom 8. stavkom 1. te točkama 1. i 3. Priloga Prijedlogu uredbe ([6]).

2.4. Članak 4. stavak 2. Prijedloga uredbe trebalo bi izmijeniti i kako bi se osiguralo prethodno savjetovanje s glavnim uključenim stranama, uključujući ESB i Europol, kada Komisija provodi dodatna sredstva u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509, u okviru izravnog upravljanja ili neizravnog upravljanja subjektima iz članka 62. stavka 1. točke (c) te uredbe.

2.5. ESB naglašava potrebu (1) da bude redovno uključen u pripremu izvješća o evaluaciji tijekom programa koje bi odražavalo mjere koje je poduzeo i njegovu aktivnu uključenost u borbu protiv krivotvorenja i povezanih prijevara; (2) za povratnom informacijom od subjekata koji aktivno sudjeluju u relevantnim mjerama zajedno s Komisijom kako bi bio odgovarajuće uključen u izvješća o evaluaciji i komunikaciju; (3) da u budućnosti bude redovno informiran o programu; i (4) da se s njim provede savjetovanje prije donošenje potencijalnih delegiranih akata radi uvođenja odredbi za praćenje i okvira za evaluaciju. U vezi s tim, ESB primjećuje da članak 133. Ugovora zahtijeva da se provede savjetovanje s ESB-om prije donošenja mjera potrebnih za uporabu eura kao jedinstvene valute. Ova obveza nije ograničena na Prijedlog uredbe, nego se također primjenjuje na delegirane akte koji uređuju područja nadležnosti definirana u osnovnom zakonodavnom aktu. Savjetovanje s ESB-om o Prijedlogu uredbe provedeno je u skladu s člankom 133. Ugovora i, posljedično, savjetovanje s ESB-om trebalo bi se također provesti prije donošenja bilo kojeg delegiranog akta o provedbenim mjerama u svrhu zaštite eura od krivotvorenja i povezanih prijevara, koje su potrebne za uporabu eura kao jedinstvene valute.

2.6. Naposljetku, kad je riječ o mjerama iz članka 8. stavka 5. i uključenima u točke 1. i 2. Priloga Prijedlogu uredbe, ESB predlaže uključivanje zajedničkih mjera usmjerenih na proizvodnju krivotvorenih novčanica i kovanica izvan europodručja i njihovu distribuciju u europodručju. Prema obrazloženju uz Prijedlog uredbe, iako je prosječan broj krivotvorenih euronovčanica otkrivenih na godišnjoj razini i dalje pod kontrolom, potreban je stalan oprez, o čemu svjedoči sve veća dostupnost visokokvalitetnih krivotvorenih eura i sigurnosnih obilježja na internetu/darknetu, pojava novčanica s izmijenjenim dizajnom i postojanje žarišta krivotvorenja, npr. u Turskoj i Kini.

Kada ESB predlaže izmjenu prijedloga uredbe, konkretni prijedlozi izmjena navedeni su u posebnom tehničkom radnom dokumentu kojem je u tu svrhu priloženo obrazloženje. Tehnički radni dokument dostupan je na engleskom jeziku na mrežnim stranicama EUR-Lex.

Sastavljeno u Frankfurtu na Majni 7. studenoga 2025.

Predsjednica ESB-a
Christine LAGARDE

([6]) Vidjeti odjeljak 2.5. Mišljenja CON/2012/17 i odjeljak 2.2. Mišljenja CON/2018/35.